

Frankenstein o el Prometeu modern, de Mary Shelley

No fa gaire l'Eva Piquer es va interessar pels meus llibres preferits i li vaig fer aquesta llista: *El banquet*, de Plató; *El Prometeu encadenat*, d'Èsquil; *Frankenstein o el Prometeu modern*, de Mary Shelley; *De la natura*, de Lucreci; *Pagèsiques*, de Perejaume; *El Quixot*, de Miguel de Cervantes; *The Triumph of the Therapeutic*, de Philip Rieff; *L'home sense qualitats*, de Robert Musil; *Moby Dick*, d'Herman Melville; *Més enllà del bé i del mal*, de Friedrich Nietzsche; *Plató i Europa*, de Jan Patocka; *L'illa del tresor*, de Robert Louis Stevenson; *Pensaments*, de Pascal i *La mort d'Ivan Íltx*, de Lev Tolstoi. Ara, en repassar-la, m'adono que dels llibres preferits es podria dir el que deia Amiel del paisatge, que són un estat de l'ànima.

Com que no sé dir quin llibre m'ha influït més, parlaré del que cito amb més freqüència: *Frankenstein*. Si bé Mary Shelley va ser l'autora de l'esbós original, el 1816, l'obra definitiva, titulada *Frankenstein o el Prometeu modern* va ser escrita a quatre mans per ella i el seu marit, el poeta Percy Bysshe Shelley, al llarg de 1817. El 14 de maig de 1817, Mary escriu al diari: «Shelley llegeix la *Història de la Revolució Francesa* i corregeix *Frankenstein*. Escriure prefaci. Finis.» És molt significativa aquesta referència a la Revolució Francesa perquè molts romàntics van veure el Napoleó de Santa Elena com un nou Prometeu encadenat. Lord Byron, que es considerava «*the new Prometheus of new men*» [el nou Prometeu dels nous homes] viatjava pel continent europeu en un cotxe amb una «B» pintada a la porta, rèplica del cotxe de Napoleó. Després de visitar Waterloo,

va arribar a mitjans de juny de 1816 a Vila Diodati, on es creia que havia residit John Milton el 1639. Aquí va rebre els Shelley. Com és ben conegut, una nit de juny va tenir lloc la vetllada en què Byron va animar tots els seus convidats a escriure una petita història de fantasmes. Mary va escriure el seu *Frankenstein*. Percy la va animar immediatament a donar forma novel·lada a aquella història.

Un mes després Byron va compondre el seu poema *Prometeu*, lloant la capacitat del tità filantròpic per fer «de la mort una victòria» i se'n va anar als Alps seguint la crida del seu Manfred.

Mary Shelley és més pessimista. La seva novel·la —que és molt més que una novel·la gòtica— ens mostra la derrota dels somnis filantròpics del Dr. Frankenstein, incapaç d'acceptar el resultat imprevis de les seves bones intencions. Aquest rebuig es posa especialment de manifest quan la seva criatura, de manera entranyablement hegeliana, li demana un reconeixement, que el creador es nega a concedir-li. «Havia de ser el vostre Adam i em tracteu com a l'àngel caigut i em negueu, sense raó, tota felicitat. Concediu-me la felicitat i seré virtuós». En aquestes paraules trobo perfectament definit el gir radical de perspectiva sobre la concepció de la vida bona que ens caracteritza als moderns. Per als antics la vida bona era el que ens esperava si seguïem el camí de la virtut. Els moderns no en tenim prou amb la vida bona i volem la felicitat. La volem fins i tot com a condició *sine qua non* de l'afirmació de la nostra moralitat. Si no som feliços ens considerem excusats de ser morals. Aquí rau l'actual predominani de la raó victimològica, que domina l'esfera

Si no som feliços ens considerem excusats de ser morals. <<
Aquí rau l'actual predomini de la raó victimològica,
que domina l'esfera pública

pública. El resultat ja el coneixem: és la substitució de l'*homo politicus* per l'*homo psicologicus*, és a dir, el triomf de la societat terapèutica. O dit d'una altra manera: el monstre de Frankenstein és el nostre primer contemporani.

La primera edició de *Frankenstein o el Prometeu modern* es va publicar amb aquests versos introductoris del Paradís perdut de Milton: «Et vaig demanar / per ventura, Creador, que transformessis / en home el fang d'on vinc? / Et vaig implorar mai que em traguessis / de la foscor?». Si estem mal dissenyats, la culpa dels nostres actes és del nostre creador, sigui Déu, els pares o «la societat».

Immediatament després de la publicació de la novel·la de Mary, Percy Shelley es va dedicar a les seves pròpies obsessions prometeiques que van donar lloc al seu magnífic *Prometeheus Unbound*, de 1820. És una aposta per l'optimisme. Percy vol creure que «sense contraris no hi ha progrés» i, llavors, que la derrota pot ser contemplada com una senyal d'esperança. Per a ell, l'autèntic Prometeu és capaç de suportar fins i tot els mals de «l'esperança mateixa». ◀

Frankenstein o el Prometeu modern
La Magrana - Barcelona, 2000

Amb el títol original de *Frankenstein or The Modern Prometheus*, l'obra de Mary i Percy Bysshe Shelley és una de les grans novel·les de la literatura universal. L'argument és conegut: el naixement d'un monstre a partir de les investigacions d'un científic que busca tornar a la vida la seva mare. Rebutjat per la societat que l'envolta només per ser diferent, el monstre inicia una lluita a mort amb el seu creador. Es construeix així una gran història fantàstica, l'èxit i popularitat de la qual queda palesa amb la quantitat d'edicions en múltiples idiomes i les diferents versions cinematogràfiques que han portat Frankenstein a la gran pantalla. ◀

Mary Shelley
(Londres, 1797 – 1851)

Que la mare mori deu dies després de néixer, marca la vida de qualsevol persona. I Mary Shelley no n'és una excepció. Filla de Mary Wollstonecraft, autora el 1792 de *A Vindication of the Right of Woman*, Shelley es convertiria en un dels màxims exponents de la literatura romàntica anglesa. I en aquest camí, hi jugà un paper cabdal l'excel·lent educació que rebé —en consonància amb el pensament d'una mare que identificava l'exclusió de les dones del sistema educatiu com la principal causa de la submissió als homes— i la companyia del seu marit, el poeta Percy Bysshe Shelley, el qual moriria el 1822. Entre els seus treballs, a part de *Frankenstein*, destaquen *Mathilda* (1819), *The Last Man* (1826), *Lodore* (1835) i entre d'altres *Falkner* (1837). ◀